

ΑΝΟΡΘΟΔΟΞΑ

Ο ηρωισμός της ηττοπάθειας

«Δεν είναι ποίηση της ήττας. Είναι μια αγωνία για την εποχή, ένα άγχος για την εποχή». Έτσι περιγράφει ο Μανώλης Αναγνωστάκης τη δική του ποίηση στον μονόλογο που ηχογράφησε ο Μισέλ Φάις το 1992 και εκδόθηκε μόλις από τις Εκδόσεις Πατάκη. Λέει ακόμη:

ΤΟΥ ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

«Ενώ η Αριστερά έδειχνε ότι ήταν μια δύναμη προοδευτική, δημιουργική, ήταν αντιδραστική στον πνευματικό τομέα... Δηλαδή έμενε σε πρότυπα του '40-'45». Ας προσπεράσουμε τα πρότυπα του '40-'45 που εξακολουθούν ακόμη και σήμερα να εμπνέουν τη ρητορική ενός μεγάλου μέρους της ελληνικής Αριστεράς, του πιο οργανωμένου πάντως. Ας μην ξεχνάμε πως έχουμε το προνόμιο να είμαστε το τε-

Εχουμε το προνόμιο να είμαστε το τελευταίο καταφύγιο επί ευρωπαϊκού εδάφους της νοσταλγίας για τον Πατερούλη

λενταίο καταφύγιο επί ευρωπαϊκού εδάφους της νοσταλγίας για τον Πατερούλη, ή για τους γερμανούς συντρόφους που έχτισαν το τείχος του Βερολίνου για να ανακόψουν τον ιμπεριαλισμό.

Ας συμφωνήσουμε βέβαια πως η εμμονή σε πρότυπα μάλλον παρωχημένα δεν είναι αποκλειστικό προνόμιο της παρ' ημίν Αριστεράς. Όταν οι διαστάσεις του αγάλματος του Μεγάλου Αλεξάνδρου γίνονται πολιτικό ζήτημα μάλλον θα πρέπει να παραδεχθούμε πως οι σχέσεις μας με την Ιστορία, ασχέτως ιδεολογικής τοποθέτησης, αν δεν έχουν χρεοκοπήσει ήδη, έχουν άμεση ανάγκη από δανεισμό κάποιας, στοιχειωδώς έστω, κριτικής σκέψης.

Το πρόβλημα όμως δεν είναι εκεί. Το πρόβλημα είναι ότι η επισήμανση του Αναγνωστάκη, η οποία αναφέρεται στη δεκαετία του '60, είναι αυτή που σημάδευε περισσότερο από οτιδήποτε άλλο

την πρόωρα γερασμένη μεταπολίτευση. Πόσο ευθύνεται αυτή η πνευματική Αριστερά, η προσηλωμένη σε παρωχημένα πρότυπα, για την πνευματική πτώχευση της χώρας; Και δεν εννοώ βέβαια μόνον τα βιβλία που γράφτηκαν, ή τις ταινίες που έγιναν.

Εννοώ την ουσιαστική πνευματική πτώχευση, αυτή που οδήγησε στην πανωλεθρία της εκπαίδευσης, αυτή που διάβρωσε τις ζωτικές δυνάμεις στο σχολείο ή στο πανεπιστήμιο. Αυτή η οποία επειδή αντιμετώπιζε τη γνώση ως ύποπτη «αναπαγωγική» της κυρίαρχης ιδεολογίας, αξιολογούσε την εκπαίδευση όχι με τη βάση του 10 αλλά με τη βάση της προοδευτικής ρητορείας. Τα πράγματα δεν είναι τόσο απλά, θα μου πείτε. Και συμφωνώ. Και τα πράγματα τα κάνει ακόμη πιο πολύπλοκα αυτό που λέει ο Αναγνωστάκης για την «ποίηση της ήττας».

Πώς, αλήθεια, μέσα από ποιους ψυχι-

κούς μηχανισμούς, μέσα από ποιους αυτοματισμούς η Αριστερά μεταμόρφωσε την «αγωνία, το άγχος για την εποχή» σε λυρική απολογία της ήττας, στον ηρωισμό της ηττοπάθειας; Και πώς η πνευματική κεφαλαιοποίηση της ήττας επηρέασε και επηρεάζει ακόμη και σήμερα τη συλλογική μας νοοτροπία; Αν η Αριστερά του 2011 έχει επιλέξει ως πολιτική πρόταση την πτώχευση, δεν είναι επειδή έχει επενδύσει σε CDS, αλλά γιατί πιστεύει ότι θα βγει κοινωνικά δικαιωμένη μέσα από την ήττα, όπως δικαιώθηκε στο παρελθόν.

Και αν θέλουμε να απαλλαγούμε από το ψυχικό βάρος της μεταπολίτευσης, αυτήν τη νοοτροπία πρέπει να ξεφορτωθούμε, τον ηρωισμό της ηττοπάθειας. Οπου ο πτωχευμένος δικαιώνεται ηθικά και, ως εκ τούτου, μπορεί έκτοτε να ζει καταναλώνοντας τα κεκτημένα δικαιώματα του ηττημένου.